

Як громадяни можуть охороняти довкілля?

У світлі нинішніх реалій громадськість дуже часто не задоволена роботою державних установ. Виникають питання до того як посадовці реагують на порушення природоохоронного законодавства та чи вживають всіх можливих заходів державного нагляду (контролю). У сфері охорони навколишнього природного середовища такі питання виникають повсякчас. Особливі нарікання викликають питання утворення стихійних сміттєзвалищ, розорення земель водного фонду, випадки браконьєрства.

Тим часом мало хто знає, а тим більше – користується можливостями громадського контролю за дотриманням природоохоронного законодавства. А вони існують.

Тож, хто такі громадські інспектори з охорони довкілля та якими «повноваженнями» у сфері охорони довкілля наділені?

Інструкція з організації оформлення посвідчень громадських інспекторів з охорони довкілля, що затверджена наказом Держекоінспекції України від 08.11.2012 №215 (далі - Інструкція), визначає громадських інспекторів як інспекторів з охорони довкілля, які виконують роботу на громадських засадах, без увільнення від основної роботи і без оплати праці.

Призначеними громадськими інспекторами з охорони довкілля Чернігівської області можуть бути - громадяни України, які досягли 18 років, мають досвід природоохоронної роботи та пройшли співбесіду в Державній екологічній інспекції у Чернігівській області (п.3.1. Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля).

Для допущення до співбесіди претенденти мають подати певні документи, а саме:

- подання від громадської організації природоохоронного спрямування або державного інспектора встановленої форми;
- картку погодження на виконання обов'язків громадського інспектора встановленої форми;
- копію атестата чи диплома про освіту;
- копію довідки про визнання іноземного документа про освіту, завірену в установленому порядку (за наявністю);
- особисту картку громадського інспектора встановленої форми;
- дві фотокартки розміром 3x4.

У разі успішного проходження претендентами співбесіди щодо них приймається рішення стосовно призначення громадськими екологічними інспекторами.

Призначені громадські інспектори отримують посвідчення встановленої форми, що підтверджують їх повноваження. Термін дії посвідчення – 1 рік, який щорічно продовжується за результатами оцінки щоквартальних та щорічного звітів про виконану роботу.

За певних підстав громадські інспектори можуть бути позбавлені своїх повноважень органом, який їх призначив, що має наслідком припинення виконання роботи громадського інспектора з вилученням відповідного посвідчення.

Що ж до правового статусу інспекторів, які здійснюють громадський контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища, то *громадські інспектори мають право:*

1) спільно з працівниками органів Держекоінспекції, інших державних органів, які здійснюють контроль за охороною, раціональним використанням та відтворенням природних ресурсів, органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, брати участь у проведенні перевірок додержання підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності та громадянами вимог природоохоронного законодавства, норм екологічної безпеки охорони, раціонального використання та відтворення природних ресурсів;

2) за направленням органу Держекоінспекції, який призначив громадського інспектора, проводити рейди та перевірки і складати акти перевірок;

3) складати протоколи про адміністративні правопорушення при виявленні порушень природоохоронного законодавства, відповідальність за які передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення, і подавати їх відповідному органу Держекоінспекції для притягнення винних до відповідальності;

4) доставляти осіб, які вчинили порушення природоохоронного законодавства, до органів місцевого самоврядування, органів внутрішніх справ та штабів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, якщо особу порушника не може бути встановлено на місці порушення;

5) перевіряти документи на право використання об'єктів тваринного світу, зупиняти транспортні (у тому числі плаваючі) засоби та проводити огляд речей, транспортних (у тому числі плаваючих) засобів, знярядь

полювання і рибальства, добутої продукції та інших предметів;

б) проводити у випадках, установлених законом, фотографування, звукозапис, кіно- і відеозйомку як допоміжний засіб для попередження і розкриття порушень законодавства в галузі охорони, навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів;

7) брати участь у підготовці для передачі до судових органів матеріалів про відшкодування збитків, заподіяних унаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, та виступати в ролі свідків;

8) роз'яснювати громадянам вимоги природоохоронного законодавства та їх екологічні права;

9) брати участь у проведенні громадської екологічної експертизи відповідно до Закону України "Про екологічну експертизу";

10) одержувати в установленому порядку інформацію про стан навколишнього природного середовища, джерела негативного впливу на нього та заходи, що вживаються для поліпшення екологічної ситуації.

Зобов'язані:

1) дотримуватись вимог чинного законодавства та вимог цього Положення при проведенні рейдів та перевірок;

2) сумлінно виконувати покладені на них завдання та інформувати відповідний орган Держекоінспекції про результати рейдів та перевірок безпосередньо після їх закінчення;

3) щоквартально до 5 числа наступного за звітним місяця та не пізніше 15 січня наступного за звітним року подавати до органу Держекоінспекції, яким призначено громадського інспектора з охорони довкілля, щоквартальні та щорічний звіти про проведену роботу.

Слід мати на увазі, що громадські інспектори мають право *складати протоколи* за окремі порушення природоохоронного законодавства, які визначені статтею 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення:

- порушення права державної власності на води (ст.48 КУпАП);

- незаконне використання земель державного лісового фонду (ст.63 КУпАП);

- порушення встановленого порядку використання лісосічного фонду, заготівлі і вивезення деревини, заготівлі живиці (ст.64 КУпАП);

- незаконна порубка, пошкодження та знищення лісових культур і молодняка (ст.65 КУпАП);

- знищення або пошкодження полезахисних лісових смуг та захисних лісових насаджень (ст.65¹ КУпАП);

- знищення або пошкодження підросту в лісах (ст. 66 КУпАП);

- здійснення лісових користувань не у відповідності з метою або вимогами, передбаченими в лісорубному квитку (ордері) або лісовому квитку (ст. 67 КУпАП);

- порушення правил відновлення і поліпшення лісів, використання ресурсів спілої деревини, вимог з охорони пралісів, квазіпралісів та природних лісів (ст. 68 КУпАП);

- пошкодження сінокосів і пасовищних угідь на землях державного лісового фонду (ст.69 КУпАП);
- самовільне сінокосіння і пасіння худоби, самовільне збирання дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід (ст. 70 КУпАП);
- засмічення лісів відходами (ст.73 КУпАП);
- знищення корисної для лісу фауни (ст. 76 КУпАП);
- порушення вимог пожежної безпеки в лісах (ст. 77 КУпАП);
- самовільне випалювання рослинності або її залишків (ст. 77¹ КУпАП);
- порушення порядку здійснення викиду забруднюючих речовин в атмосферу або впливу на неї фізичних та біологічних факторів (ст. 78 КУпАП);
- порушення вимог щодо поводження з відходами під час їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, знешкодження, видалення або захоронення (ст. 82 КУпАП);
- порушення правил полювання (полювання без належного на те дозволу, в заборонених місцях, у заборонений час, забороненими знаряддями або способами, на заборонених для добування тварин, допускання собак у мисливські угіддя без нагляду, полювання з порушенням встановленого для певної території (регіону, мисливського господарства, обходу тощо) порядку здійснення полювання), яке не мало наслідком добування, знищення або поранення тварин, а також транспортування або перенесення добутих тварин чи їх частин без відмітки цього факту в контрольній картці обліку добутої дичини і порушень правил полювання та в дозволі на їх добування);

- порушення правил рибальства (ч.1 ст.85 КУпАП);
- жорстоке поводження з тваринами (щодо диких тварин) (ст.89 КУпАП);
- відмова від надання чи несвоєчасне надання екологічної інформації (ст. 91⁴);
- знищення або пошкодження зелених насаджень або інших об'єктів озеленення в межах населених пунктів та за їх межами, що не віднесені до лісового фонду (ст.153 КУпАП).

Тож, якщо відчуваєте в собі сили та бажання стати на захист довкілля у своїй громаді, запрошуємо долучатись до команди Державної екологічної інспекції у Чернігівській області! Тільки спільними зусиллями на державному та громадському рівнях нам вдасться протидіяти правопорушенням природоохоронного законодавства!